

**PARTICIPATION IN CHILD
PROTECTION - THEORISING
CHILDREN'S PERSPECTIVES
/ PRAVO NA PARTICIPACIJU
U SUSTAVIMA ZA ZAŠTITU
DJECE - TEORITIZIRANJE
DJEČJE PERSPEKTIVE**

**Mandy Duncan, Palgrave MacMillan,
Cham, Switzerland, 2019., 214 str.**

Knjiga *Participation in child protection – Theorising children's perspectives*, autorice Mandy Duncan donosi vrijedne spoznaje i kritički pogled na dječju participaciju u sustavima za zaštitu djece, prvenstveno ustanovama socijalne skrbi, pravosudnim i istražnim tijelima. Autorica se već dugi niz godina, kao praktičarka, znanstvenica i nastavnica bavi pitanjima dječjih prava gdje poseban interes razvija u temama kao što su sociološke perspektive djetinjstva, odnos dječjih prava i odgovornosti te participacija u susta-

vima za zaštitu djece. Središnja tema njezine knjige je prijedlog nove tipologije, odnosno teorijskog okvira dječjeg sudjelovanja u sustavima za zaštitu djece. Vrijednost kreirane tipologije ogleda se prije svega u tome što je kreirana na temelju integriranja dječje perspektive, korisnika tih sustava. Tekst opsega 214 stranica započinje zahvalama i kratkim uvodnim poglavljem, nakon čega slijede dvije glavne tematske cjeline. Svaka tematska cjelina sastoji se od nekoliko poglavlja koja će biti detaljnije opisana u daljnjem tekstu.

Prva tematska cjelina pod nazivom ***The perspectives of children [Dječja perspektiva]*** objedinjuje ukupno tri poglavlja: (1) *Children's experiences of statutory child protection interventions* [Dječja iskustva sa zakonski utemeljenim intervencijama za zaštitu djece], (2) Jayden, Madison and Grace [Jayden, Madison i Grace] i (3) *A Typology of children's participation in child protection interventions* [Tipologija dječje participacije u sustavima za zaštitu djece]. Cjelina donosi spoznaje vezane uz dječju perspektivu u sustavima zaštite za djecu. Tako je prvo poglavlje (1) posvećeno sustavnom prikazu istraživanja dječje participacije u sustavima za zaštitu djece u Velikoj Britaniji iz perspektive djece koja su bila ili su sadašnji korisnici sustava. Prikaz istraživanja donosi raspravu strukturiranu kroz pet podpoglavlja koja se odnose na identificirana ključna obilježja dječje participacije u sustavu. Radi se o sljedećim naslovima: otkrivanje zlostavljanja i inicijalni kontakt sa sustavom, odnosi sa stručnjacima, dječje razumijevanje sustava zaštite, participacija unutar sustava i utjecaj sustava na djecu. Sljedeće poglavlje (2) sadrži prikaz intervjua koje je autorica provela s troje djece: Jaydenom, Madisonom i Grace. Intervjui su detaljno prikazani, kroz autentične citate i kratke tekstove u kojima autorica objašnjava i integrira njihove perspektive s aktualnim spoznajama. Prema prikazu intervjua, vidljiva je namjera autorice da što vjernije ispriča iskustva djece. U trećem poglavlju (3) predstavljena je originalna tipologija sudjelovanja djece u sustavima za zaštitu djece. Tipologija je generirana integracijom istraživačkih spoznaja iz prvog poglavlja i analizom provedenih intervjua s djecom. Donosi tri oblika sudjelovanja djece: skladna participacija (eng. *congenial participation*), skeptična participacija (eng. *skeptical participation*) i nezadovoljstvo participacijom (eng. *disaffected participation*). Skladna participacija okarakterizirana je kao odnos suradnje između djece i odraslih, djeca s odraslima dijele moć i odgovornost, osjećaju da imaju priliku zastupati sami sebe te im je dana prilika da izraze mišljenje i sudjeluju u donošenju odluka. Glavno obilježje skeptične participacije je nepovjerenje djece u postupke odraslih te neangažiranost odraslih u razumijevanju dječje pozicije pri čemu djeca tijekom intervencija u sustavu osjećaju neizvjesnost, anksioznost i brojne strahove. Treći oblik, nezadovoljstvo sudjelovanjem za djecu predstavlja nesudjelovanje u sustavu. Pri tom obliku djeca pokazuju otpor prema sudjelovanju ili zauzimaju pasivnu ulogu u intervenciji zbog osjećaja razočaranja i

nepovjerenja u postupke odraslih i sustav intervencija. Tipologija je prikazana grafički i tekstualno te se oblici sudjelovanja detaljno opisuju i argumentiraju rezultatima istraživanja i provedenim intervjuima iz prethodnog poglavlja. Predstavljena tipologija je vrlo jednostavno i sustavno prikazana te može poslužiti kao okvir za analizu različitih sustava zaštite za djecu kako bi se jasnije identificirali čimbenici koji potiču ili sprečavaju participaciju djece.

Druga tematska cjelina pod nazivom ***The agency of children and the structural conditions of their participation in child protection interventions*** [Djelovanje djece i strukturalni uvjeti njihove participacije u sustavima za zaštitu djece] nudi teorijska razmatranja koja donose odgovore na pitanje zašto djeca u sustavima zaštite sudjeluju na određenoj razini i na određeni način. Cjelina sadrži četiri poglavlja koja se numerički nastavljaju na prethodnu tematsku cjelinu: (5) *Children's agency in child protection interventions* [Dječje djelovanje u intervencijama za zaštitu djece], (6) *The ideological basis of children's participation in the child protection system* [Ideološki temelji sudjelovanja djece u sustavu zaštite djece], (7) *The structural conditions of children's participation in the child protection system* [Strukturalni uvjeti dječjeg sudjelovanja u sustavu za zaštitu djece] i (8) *Reflections and implications* [Refleksije i implikacije]. Peto poglavlje (5) posvećeno je razmatranju socijalnih uvjeta djetinjstva, kako oni utječu na znanja i vještine djece te kako se sve to odražava na mogućnosti participacije djece u sustavima intervencija. Pri tome posebna se pažnja posvećuje razmatranju dječjih kompetencija te se postavlja pitanje koliko djeca u ovom sustavu mogu biti autonomna i neovisna u donošenju odluka i izražavanju vlastitog mišljenja. Sljedeće poglavlje (6) kritički analizira dominantne ideološke diskurse koji utječu na dječje sudjelovanje i nejednaku raspodjelu moći između djece i odraslih u sustavu. Središnje ideologije koje se prikazuju su individualizam i paternalizam te sukob između dječjih prava na sudjelovanje, prava na zaštitu i načela najboljeg interesa djeteta. Središnji argument koji autorica donosi u ovom poglavlju je da spomenuti ideološki temelji te sukob prava na sudjelovanje i zakonskih propisa intervencija zapravo onemogućuju smislenu participaciju djece u sustavima zaštite. U sedmom poglavlju (7) raspravlja se o obilježjima sustava te kako pojedina obilježja sustava istodobno ograničavaju i omogućavaju sudjelovanje djece. Kroz raspravu autorica nastoji naglasiti krucijalnu ulogu profesionalaca koji rade u sustavu te dovodi u pitanje poziciju moći između odraslih i djece. Posebno naglašava da stručnjaci u sustavu imaju odgovornost djeci osigurati uvjete sudjelovanja i izražavanja vlastitog mišljenja. Kroz zadnje, osmo poglavlje (8) autorica donosi vlastitu refleksiju na predloženu tipologiju i ključne dijelove knjige. Ovo poglavlje omogućuje bolje razumijevanje pozicije autorice u odnosu na dječje sudjelovanje kroz cijelu knjigu, od mikro- (razine djeteta), preko mezo- (sustava) do makrorazine (ideologija). Osim toga, predložene su praktične smjernice za unapređenje participacije djece u sustavima za zaštitu djece. Poseban naglasak

stavljen je na smjernice za informiranje djece o pravima i procesima u sustavu na razvojno prikladan način.

Na temelju svega navedenog, opisana knjiga predstavlja zanimljiv kritički pristup dječjem pravu na participaciju u sustavima za zaštitu djece. Participacija djece sve je aktualnija tema u istraživačkom, političkom i praktičnom diskursu, o njoj se mnogo govori, no u razumijevanju nedostaje integriranja upravo dječjih iskustava i priča. Osim toga, djeca koja su korisnici sustava za zaštitu predstavljaju posebno ranjivu skupinu djece koja su zbog svojih osobnih i obiteljskih obilježja ili uvjeta života u većem riziku od nesudjelovanja u donošenju odluka i izražavanja vlastitog mišljenja o intervencijama kojima primaju određenu skrb i tretman. Upravo je vrijednost ove knjige u posebnoj fokusu na ovu skupinu djece te njihovo viđenje mogućnosti i barijera u ostvarivanju prava na participaciju. Integriranjem dječje perspektive sa sociološkim i razvojno-psihološkim spoznajama, autorica otvara nove perspektive te potiče na aktivno promišljanje o složenosti i važnosti ostvarivanja prava na participaciju. Iz navedenih razloga, vjerujem da će ova knjiga biti korisna i zanimljiva studentima, znanstvenicima i praktičarima iz različitih disciplina, odnosno onima koji se bave područjem zaštite dječjih prava u ustanovama socijalne skrbi, pravosudnim i istraživačkim i drugim tijelima. Svaki korak prema dubljem razumijevanju dječjeg sudjelovanja, u znanstvenom i praktičnom smislu, otvara djeci veće mogućnosti da žive puni potencijal svojih prava.

Priredila:
Andrea Ćosić

Međunarodna licenca / International License:
Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0.